

ข่าวเด่นประจำสัปดาห์จากกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยเวียดนาม

รวบรวมโดยสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

09 พฤษภาคม 2568

คณะมนตรียุโรปเลื่อนการตรวจสอบการทำประมงสัตว์ทะเลของเวียดนามไปจนถึงปลายปี 2568

ในปี 2560 คณะมนตรียุโรป (European Council: EC) ได้ออกคำเตือนหรือ "ใบเหลือง" ต่อเวียดนามสำหรับการทำประมงสัตว์ทะเลที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated: IUU) และระหว่างปี 2560-2567 คณะมนตรียุโรปได้เดินทางมาตรวจสอบและเจรจาที่เวียดนามถึง 4 ครั้ง แต่ยังไม่ยกเลิกคำเตือนดังกล่าว ความล่าช้าในการยกเลิกคำเตือนนี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อ

ต่อการส่งออกสินค้าประมงไปยังตลาดยุโรปแต่ยังกระทบต่อความน่าเชื่อถือของสินค้าประมงเวียดนามในตลาดโลกด้วย

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อม (Ministry of Agriculture and Environment: MAE) มีการเกิดเหตุเรือประมงหมายเลข KG-95441-TS จากจังหวัด Kien Giang เวียดนามถูกตำรวจน้ำไทยจับกุมเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2568 ที่ผ่านมานี้ ถือเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้เวียดนามยังคงอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการทำประมง IUU ด้วยเหตุนี้กรมการยุโรปทางกิจการทางทะเลและประมง (Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries: DG-MARE) ภายใต้คณะมนตรียุโรปจึงได้ประกาศเลื่อนการตรวจสอบและเจรจากับเวียดนามในครั้งที่ห้า และเรียกร้องให้เวียดนามส่งรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบบริหารประมงตามข้อเสนอแนะของคณะมนตรียุโรปในการป้องกัน IUU ภายในวันที่ 15 กันยายน 2568 หากรายงานแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญ คณะมนตรียุโรปจะส่งคณะผู้ตรวจสอบไปยังเวียดนามในช่วงปลายปีนี้

ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อมจึงเสนอนายกรัฐมนตรีออกแผนปฏิบัติการและกำหนดความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ตำรวจ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการก่อสร้าง กระทรวงการคลัง รวมทั้งคณะกรรมการประชาชนและสภาประชาชนของแต่ละจังหวัดที่มีชายฝั่งทะเล เพื่อดำเนินการจัดการกับการประมง IUU และเตรียมความพร้อมสำหรับคณะผู้ตรวจสอบจากคณะมนตรียุโรปซึ่งภารกิจสำคัญที่ต้องทำได้แก่

1. การบริหารจัดการข้อมูลของเรือประมง ประกอบด้วยการลงทะเบียนระบุตัวตนของเรือประมงในระบบระบุตัวตนอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Vietnam Electronic Identification: VNeID) ซึ่งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลประมงแห่งชาติ (VNFishbase) และระบบติดตามเรือประมง (Vessel Monitoring System: VMS) โดยกระบวนการลงทะเบียน ตรวจสอบสภาพ และการขยายใบอนุญาตทำการประมงจะต้องดำเนินการอย่างเข้มงวด พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลเฉพาะของแต่ละลำเรือ ได้แก่ เจ้าของเรือ หมายเลขบัตรประชาชน ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ เพื่อให้ความชัดเจนและความโปร่งใส

นอกจากนี้ เรือประมงที่ลงทะเบียนทั้งหมด รวมถึงเรือที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลและเรือบริการ ต้องติดแผ่นป้ายหมายเลขเรือและทำเครื่องหมายตามข้อกำหนดของ Circular 23/2018/TT-BNNPTNT เพื่อไม่ให้เรือที่ไม่มีหมายเลขหรือไม่ติดเครื่องหมายดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่นอีกต่อไป สำหรับเรือที่ไม่มีความประสงค์ในการลงทะเบียน ตรวจสอบภาพหรือไม่ผ่านคุณสมบัติในการดำเนินกิจกรรมหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2567 จะต้องถูกจัดทำบัญชีรายชื่อ พร้อมทั้งจัดสรรพื้นที่จอดเรือเฉพาะ หรือรื้อถอนตามข้อกำหนดของ Circular 06/2024/TT-BNNPTNT

2. การควบคุมกิจกรรมการทำประมง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบและกำกับดูแลการออกจากท่าและเข้าเทียบท่าของเรือประมง ปริมาณสัตว์ทะเลที่ขนถ่าย และดำเนินการตรวจสอบย้อนกลับทางอิเล็กทรอนิกส์ (electronic Catch Documentation and Traceability: eCDT) สำหรับเรือที่มีความยาวตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป สถานประกอบการรับซื้อสัตว์ทะเลสามารถรับซื้อได้เฉพาะสัตว์ทะเลที่ขนถ่ายจากเรือในท่าเรือตามข้อกำหนด Decree 38/2024/NĐ-CP เท่านั้น ส่วนระบบติดตามเรือประมงต้องทำงานตลอด 24 ชั่วโมง 7 วัน และผู้ให้บริการจะต้องรับผิดชอบในการติดตั้ง บำรุงรักษา และเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานให้เรียบร้อย

3. สินค้าสัตว์ทะเลนำเข้ามายังเวียดนาม หน่วยงานที่มีอำนาจในการตรวจสอบจะดำเนินการตามข้อตกลงว่าด้วยมาตรการรัฐเจ้าของท่า (Port State Measures Agreement: PSMA) และตรวจสอบตู้คอนเทนเนอร์สินค้าสัตว์ทะเลนำเข้า การละเมิด IUU ในน่านน้ำต่างประเทศและกรณีเรือขาดการเชื่อมต่อกับระบบติดตามเรือประมงเกิน 6 ชั่วโมง จะได้รับการลงโทษอย่างจริงจังและเข้มงวด

(จาก <https://vneconomy.vn/>)

ข้อคิดเห็น สศต.

เวียดนามมีปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำธรรมชาติประมาณ 4 ล้านตัน โดยในปี 2567 การประมงสัตว์น้ำธรรมชาติมีปริมาณอยู่ที่ 3.855 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.6 เมื่อเทียบกับปี 2566 กระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ให้ข้อมูลว่าผลผลิตด้านการประมงมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4-5 ซึ่งทำให้เวียดนามค่อยๆ สูญเสียทรัพยากรสัตว์น้ำธรรมชาติเนื่องจากการทำประมงมากขึ้น และยังเป็นสาเหตุที่ทำให้ชาวประมงจำนวนมากต้องออกไปจับปลาไกลฝั่งมากขึ้น และละเมิด IUU เนื่องจากมีข้อจำกัดของความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย

จากข้อมูลสถิติของกระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อม นับจนถึงวันที่ 6 มกราคม 2568 จำนวนเรือประมงทั้งหมด 84,536 ลำ โดยเรือที่ได้รับการอัปเดตในฐานข้อมูล VN-Fishbase มีจำนวน 83,648 ลำ คิดเป็นร้อยละ 98.9 และเรือที่ได้รับใบอนุญาตในการทำประมงที่มีความยาวตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป จำนวน 25,942 ลำจากทั้งหมด 28,728 ลำ คิดเป็นร้อยละ 90.3 ส่วนเรือประมงที่มีความยาว 15 เมตรขึ้นไปที่ดำเนินการทำประมงและติดตั้งอุปกรณ์ติดตามการเดินเรือมีจำนวนทั้งหมด 23,312 ลำ คิดเป็นร้อยละ 100 ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาลเวียดนามในการดำเนินมาตรการเพื่อให้คณะมนตรียุโรปพิจารณายกเลิก “ใบเหลือง”

อย่างไรก็ตาม ความล่าช้าในการยกเลิกคำเตือนของคณะมนตรียุโรปให้แก่เวียดนามอาจส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมประมงเพื่อการส่งออกเวียดนามไปยังสหภาพยุโรปลดลง เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ รวมถึงตลาดเดิมที่อาจเปลี่ยนแหล่งนำเข้าสินค้าใหม่ทดแทนไปแล้ว

นางสาว Nguyen Thi Thu Sac – รองประธานสมาคมผู้ส่งออกและผู้ผลิตอาหารทะเลเวียดนาม (Vietnam Association Of Seafood Exporters And Producers: VASEP) และธนาคารโลก (World Bank: WB) ประจำเวียดนาม ให้ความเห็นว่า การที่เวียดนามต้องได้รับ “ใบเหลือง” จากคณะมนตรียุโรปส่งผลให้การส่งออกสินค้าอาหารทะเลของเวียดนามไปยังตลาด EU ลดลงร้อยละ 12 คิดเป็นมูลค่า 183.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี 2560–2562 โดยตลาด EU ตกจากอันดับ 2 ของตลาดส่งออกอาหารทะเลที่ใหญ่ที่สุดของเวียดนามมาอยู่ในอันดับที่ 4 รองจากสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และจีน ตั้งแต่ปี 2562 จนถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลสถิติกรมประมง (Directorate of Fisheries) และกรมศุลกากรเวียดนาม แม้ว่าคณะมนตรียุโรปยังไม่ยกเลิก “ใบเหลือง” แต่มูลค่าสินค้าสัตว์น้ำส่งออกเวียดนามยังสามารถแตะ 9.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.1 เมื่อเทียบกับปี 2566 โดยมูลค่าสินค้าสัตว์น้ำส่งออกเวียดนามไปยัง EU อยู่ที่ 1,349 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.9 สาเหตุที่มูลค่าสินค้าสัตว์น้ำส่งออกเวียดนามยังคงเติบโตเนื่องมาจาก

1. รัฐบาลสนับสนุนการเปลี่ยนจากการประมงปลาธรรมชาติ (Catching) ไปสู่การเพาะเลี้ยง (Aquaculture) มากขึ้น โดยสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงในปี 2567 อยู่ที่ 5.75 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59 ของจำนวนสัตว์น้ำที่จับมาได้ทั้งหมดในประเทศ

2. นอกจากตลาดสำคัญเช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และจีนแล้ว ตลาดสินค้าสัตว์น้ำส่งออกของเวียดนามที่มีศักยภาพเริ่มเติบโตอย่างชัดเจน เช่น แคนาดา มูลค่า 278 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.3 และบราซิล มูลค่า 129 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14

ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญคาดว่า หากคณะมนตรียุโรปมีคำสั่งห้ามนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำจากเวียดนาม หรือ “ใบแดง” อาจทำให้อุตสาหกรรมประมงของเวียดนามสูญเสียรายได้ประมาณ 480 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เฉลี่ยต่อปี